

22.01.2003
Борислав Митревски
21.01.2003

39
1/169.10
24.01.2003г.

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

по конституционно дело №:1/2003 г.

СТАНОВИЩЕ

на началника на Генералния щаб на Българската армия
генерал Никола Колев

ОТНОСНО: Искане на Президента на Република България за даване на задължително тълкуване на разпоредбата на чл.84, т.11 във връзка с чл.85, ал.1, т.1 от Конституцията на Република България

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

В искането си до Вас Президентът на Република България Ви моли да дадете задължително тълкуване на чл.84, т.11 и чл.85, ал.1, т.1 от Конституцията на Република България, като се произнесете по три въпроса, свързани с разрешението, давано от Народното събрание за изпращане и използване на български въоръжени сили извън страната, както и пребиваването на чужди войски на територията на страната или преминаването им през нея във връзка с правомощията на Народното събрание да ратифицира и денонсира със закон международните договори, които имат политически или военен характер.

Конституционният съд неколкократно е давал задължително тълкуване на чл.84, т.11 от Конституцията, както самостоятелно, така и във връзка с чл. 85, ал.1, т.1 от нея (Решения №:6/1994г., №:23/1995 г., №:6 и 7/1999 г. на Конституционния съд). За първи път обаче е направено искане Конституционният съд да даде задължително тълкуване на двете норми във връзка с настъпилите изменения във военно-политическата обстановка в света след 11 септември 2001 г., отправената покана за членство и предстоящото приемане на страната ни в Организацията на северноатлантическия договор (НАТО), провеждащите се преговори за членство в Европейския съюз и интересите на българската държава в светлината на тези процеси.

Практическите хипотези, при които са се реализирали досочените конституционни норми до този момент са участие на български въоръжени сили в операции по поддържане на мира под егидата на международни организации и в многонационални военни учения.

Разрешителният режим относно използване на въоръжените ни сили извън територията на страната и пребиваването на чужди войски на наша територия, прилаган до този момент, включва изключително тежка процедура от гледна точка на времето и органите, оторизирани за приемане на необходимите решения. Например, практиката по участие в операции по поддържане на мира показва, че с оглед на процедурите, прилагани от международните организации, от страната се изисква да даде отговор на отправената покана в срок от 15-20 дни, като същевременно процесът на получаване на разрешение от Народното събрание технологично се развива в рамките на 40-45 дни. Тези срокове са свързани, както с минимално необходимото време за внасяне на документите в Министерския съвет и Народното събрание, установени в съответните правилници, така и със самата процедура по оформянето в Генералния щаб и Министерство на отбраната на съответните становища и последващото междуведомственото съгласуване.

Конкретните минимални срокове са както следва:

- получаване на поканата, изработване на становища в ГЩ, съгласуване и изпращане на комплекта документи - 3-5 дни;
- процес на междуведомственото съгласуване и получаване на становищата на министерствата - 10-12 дни;
- обработка на становищата и внасяне в Министерския съвет – 2-3 дни;
- приемане на становище от Министерския съвет – 7 дни;
- изпращане на документите в Народното събрание и разглеждане от Комисията по външна политика, национална сигурност и отбрана – 7 дни;
- приемане на решение от Народното събрание – 7 дни;
- обнародване на решението – 2-3 дни.

Предстоящото приемане на страната ни в Алианса изисква допълнително тълкуване на понятието “чужди войски”. Без да се променя съдържанието, вложено в него с Решение на Конституционния съд №:6/1994 г., следва да се отграничат войските на страните, с които България се намира в съюзнически отношения по силата на сключен и ратифициран международен договор. Съюзническите войски, с които ще изпълняваме общи задачи, следва да се ползват с облекчен режим при пребиваването им на територията на страната или преминаването им през нея, като не се допуска нарушаване на държавния суверенитет. Към войските на други страни, които не са членки на Алианса, следва да се прилага установения досега разрешителен режим за всеки конкретен случай.

От бъдещото членство на страната в Организацията на северноатлантическия договор ще произтекат задължения за:

- участие в колективна отбрана;
- участие в операции по поддържане на мира;
- ползване на инфраструктура на наша територия за нуждите на колективната отбрана.

Участието в колективна отбрана ще се реализира чрез предварително обявяване на определени сили и средства и поемане на ангажимент за предоставянето им при провеждане на операции по чл.5 от Вашингтонския договор. При определени обстоятелства, свързани с тяхното използване при активирането на член 5 от Вашингтонския договор, сегашната процедура ще се окаже трудно приложима. Има достатъчно основания да се очаква, изхождайки от досегашната практика, че прилагането на утвърдените процедури ще доведе до практическа невъзможност за своевременно и адекватно изпълнение на новите задължения на Република България по отношение на Алианса.

Тези проблеми, предвид необходимостта вземането на решения да протича в кратки срокове, могат да бъдат преодоляни, ако Народното събрание със съответен акт определи силите и средствата от Българската армия за колективна защита и участие, а разрешителният режим за всеки отделен случай се взема от изпълнителната власт.

От тази гледна точка, при условията на ратифициран договор с Алианса, съдържанието на чл. 5 на Вашингтонския договор и произтичащата необходимост от специален режим, най-целесъобразно е уреждането на всички въпроси да стане чрез специален закон в духа на съответно тълкуване от Конституционния съд на член 84 и член 85 на Конституцията на Република България.

По отношение на участието в операции по поддържане на мира няма пречки за прилагането на установения досега разрешителен режим за всеки конкретен случай, като констатираните трудности могат успешно да бъдат отстранени чрез усъвършенстване на административните процедури.

За използването на инфраструктурата на наша територия за нуждите на колективната отбрана, като дислоциране на техника и личен състав, прелитане на въздухоплатателни средства през въздушното пространство, преминаването на бойни кораби през териториалното море и др., следва нормативно да се установи уведомителен режим, осигуряващ достъп до обектите в реално време.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Считам, че е необходимо да бъде дадено тълкуване на чл.84, т.11 във връзка чл.85, ал.1, т.1 от Конституцията на Република България в съответствие с настъпилите промени и в тази връзка да бъде създаден достатъчно гъвкав и бърз механизъм за своевременно участие на български въоръжени сили в операции и мисии извън територията на страната и пребиваването на съюзнически войски на наша територия, да се даде възможност на изпълнителната власт да взема решения по изпълнението на възникналите задачи.

НАЧАЛНИК НА ГЕНЕРАЛНИЯ ЩАБ
НА БЪЛГАРСКАТА АРМИЯ
ГЕНЕРАЛ /НИКОЛА КОЛЕВ/
23.01.2003 г.

Изх.№: 110 / 123 .01.2003 г.
Отпечатано в 2 екз.